

УЧЕЊЕ О УМЕТНОСТИ НА ОСНОВУ СЛОБОДНОГ ИЗБОРА (Choice based art education)

Учење уметности на основу избора (Choice based art education) су покренули у USA Katherine Douglas и John Crowe. У коренима овог начина учења деце уметности се налази рад Марије Монтеessori и програм "Step by step" с тим што су основне идеје развијене и разређене за примену у предмету визуелна уметност. „Choice based art education“ се развија од 1999. год. и све више има присталица у USA и у свету.

Mr Katherine Douglas основне студије на Универзитет Маруланд, магистрирала је методiku на Cambridge College. Предаје уметност у East Bridgewater, Massachusetts. Такође је оснивач TAB-a (Teaching for Artistic Behavior Partnership) који се бави увођењем метода Choice based art education у државним школама.

Dr John Crowe, ванредни професор уметности, на одсеку за методiku наставе уметности, Massachusetts College of Art. Радио је преко 30 година са ученицима виших разреда основне школе. Његово тренутно истраживање обухвата педагогију визуелизације.

У „Choice based art education“ наставник обезбеђује структуру часа, а ученици сами праве сопствени план и импровизују. У основи сваки од њих има сам план часа и то отворен, у зависности од понуђених садржаја у центрима. Огромна је разлика у односу на традиционалну наставу која контролише време, догађања, теме и све што се дешава, апсолутно све; наставник је уметник а ученици само настављају његов рад, они су попут војника који су зависни истраживачи. Традиционални наставник има план часа и прецизан тајминг.

У „Choice based art education“ специјализована учионица је тродимензионалан план часа зато што се компоненте налазе у учионици. У учионици постоје материјали и информације како употребити материјале, тако да ученици могу приступити материјалима без помоћи одраслих. Ученици не само да бирају материјал већ одлучују и шта ће са њим.

На крају часа ученици постављају међусобна питања: „Шта си урадио данас?“. Он ће показивати своје радове а наставник пита: „Ко је урадио нешто ново?“. Деси се да неко од ђака каже: „Данас сам избацио један део и добио ово“. Неко питање постави наставник да би иницирао даља питања и одговоре као „Који су то материјали, како си добио ту боју?...“ и на тај начин наставник добија ученика „стручњака“ који води неупућене.

Следеће недеље наставник донесе готов рад и да „стручњаку“. То је изазов за њега и за оне које подучава у својој групи. Они не морају да долазе код наставника за помоћ, они имају „стручњака“ у свом центру, материјале, упутства, литературу...

У вишим разредима ако наставник постави питање: „Ко се намучио радећи данас?“ Наставник додаје да су проблеми права ствар јер то значи да су сами тестирали себе, значи да се понашају као уметници и значи да су покушали нешто што још нико није пробао.

Увек ће се појавити неко ко ће вечито бити незадовољан својим радом, на шта наставник пита: „Да ли си нашао решење?“, уколико ученик не одговори врло је могуће да ће решење добити од другова.

У овако организованој настави ученик добија могућност да се усаврши у ономе што изабере.

У традиционалној настави наставник има врло јасну идеју о томе шта жели да види на крају часа. Стандард је да што више личи на наставников узор. А у „Choice based art education“ постоји градација и никад се не зна до чега ће се доћи на крају.

Оцењивање је стални дијалог између наставника и ученика. Док се ради, питања се стално постављају. Ученика оцена треба да мотивише за напредовање.

Ученицима се не предаје, никада се не кажњавају због ненаученог или неурађеног, због ризиковања и неуспеха, све док напредују. Тек кад стану на путу, какав год да одаберу, тек онда наставник се укључује, помаже и предлаже.

Оно што наставник тражи и оцењује код ученика је упорност, преданост, посвећеност, напредовање, размишљање које може да иде у различитим смеровима, стварање атмосфере заједништва у кабинету.

Наставник треба да познаје врлине и мане, слабије и јаче стране сваког свог ученика.

„Цхоице басед арт едуцатион“ трансформише кабине у центре вишеструког учења где ученици раде независно на уметничким пројектима, по сопственом избору, уз усмеравање наставника и другова (самостално или у групи).

Ученици се третирају као уметници и сами се развијају у различитим правцима уз помоћ наставника и другова.

ЛИЧНИ КОНТЕКСТ

Лични контекст се фокусира на два елемента: развој ученика као уметника и обезбеђивање правог избора.

Ученик је уметник. Ово је основа на којој се базира концепт наставе „Цхоице басед арт едуцатион“. У аутентичној околини ученици имају контролу над темом, материјалима и приступом. Ученици и наставници могу се односити према свему овоме на оригиналан начин приликом обликовања самоспознаје и учења. Сличан начин размишљања (ученика и наставника) у подучавању и учењу је прави и пожељан у развоју стварања у уметности. Прилика да се експериментише, истражује је неопходно искуство за ученика. Циљ је да ученик схвати.

Од ученика се тражи да на час дођу са идејом и јасном визијом како да је реализију, а другови и наставник помажу у евентуалним проблемима.

Могући проблеми:

- шта са ученицима који дођу на час али немају идеју
- шта ако ученик има идеју шта да створи, а то није у складу са школским, моралним... захтевима и очекивањима.
- да ли би требало поставити параметре у старту или излазити на крај са овим у ходу.
- коју стратегију применити у случају ученика који понавља идеје само да би му се другови дивили, а да притом он не напредује.

ШКОЛСКИ КОНТЕКСТ

У специјализованој учионици визуелних уметности, који се базира на избору, ученици и наставници су у вишеструкој интеракцији у процесу подучавања и учења. Различити модуси упутства обухватају:

- Улога наставника

Подучавање се јавља у више облика индиректно и директно (визуелно и из литературе), демонстрације пред целом групом, дискусије, мале групе ученика које бирају одређен начин истраживања и индивидуални рад (наставник - ученик). Свака од ових улога подстиче независност ученика. Улога наставника обухвата демонстрирање, мотивисање, помоћ, давање

упутстава, обезбеђивање, организацију садржаја и промену садржаја који је резултат посматрања у одељењу.

- Улога ученика

Ученици стварају хомогене, сарадничке, спонтане групе унутар којих се размењују информације. Сами ученици дају бројна упутства: ученик који има улогу „стручњака“ својим друговима преноси знања и сам учествује и ужива у процесу учења. Све што се открије дели се са друговима и наставником.

- Уметнички ресурси

Извори информација, који се односе на историју уметности, доступни су ђацима. Они у њима налазе везу за оно што раде, а кроз репродукције, књиге, сајтове и мултимедијалне материјале допуњују. Програм отвореног развојног типа унапређује процес природног учења.

КОНТЕКСТ СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УЧИОНИЦЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

Идеална средина поспешује учење кроз: ефективно структурирано време, пажљиво уређен простор, смишљено одабране материјале, организацију простора, све ово омогућава наставницима да реагују на потребе ученика.

- Структурирање времена

Демонстрације пред целом групом су кратке и честе. Пред ученицима су бројни уметнички концепти и они могу да одаберу, да покушају нешто ново сваке недеље, или да наставе да раде на једном делу дуже време. Перманентна расположивост материјала у центрима омогућава ученицима да планирају уметничке активности унапред.

- Уређење простора:

Учионица може бити уређена тако да се у њој налази велики број ресурса и материјала који олакшавају и групни и независан рад. Атрактивно окружење је инспирација за уметнике - ствараоце.

- Организовање материјала за рад и подстицаје:

Добро организован материјал омогућава лак приступ и враћање онога што је потребно. Ово је додатна одговорност која се учи; избор материјала је важан део уметничког процеса.

- Упутства:

Организовани центри за учење садрже материјале, ресурсе и писана упутства и омогућавају ученицима да започну или наставе рад по свом избору док наставник реагује на више начина.

Могући проблеми:

- Како распоредити материјале у учионици тако да ученици лако нађу потребно.

- Како (изабрати) од постојећих материјала и дати ученицима да бирају.

- Да ли свој деци дати право да бирају активности тј. како процес учинити лакшим и коректним.

- Како направити избор материјала, ресурса, упутстава за сваки разред (Упутства су везана за поједине компликоване процесе и рад у уметности нпр. печење глине, прање графичке боје и сл).

- Како укључити родитеље, друге наставнике, школску администрацију у увођење и промовисање властитог програма.

- Оцењивање

Оцењивање је текуће и стално са ђацима који показују потврду напредовања у току дневних активности. Ученици се стално похваљују, дају им се јасне повратне, благовремене информације о њиховом напредовању. Критеријуме оцењивања договарају ученици и наставници и они се поштују целе године. Њих треба генерализовати да одговарају свим центрима и свим нивоима способност. Они постају одељенски стандарди за укупан исход и представљају основу учениковог достигнућа.

Ученицима се често даје прилика за самооцењивање.

Анкете, упитници и групне дискусије помажу у одређивању учениковог разумевања различитих области.

Ученицима треба помоћи да препознају властиту „зону наредног развоја“ где лежи њихово знање, где га могу достићи. Ту је важна улога наставника.

Наставници обучавају ђаке за самооцењивање кроз увођење и обликовање различитих начина оцењивања (школски часопис, школске изложбе, размена искустава, презентација итд).

Ученици користе информације о самооцењивању да би изградили свест о себи, а наставници користе те исте информације да би усмерили индивидуална и групна упутства и унапредили курикулум.

Оцењивање је често сарадничко између ученика, односно између ученика и наставника.

Сарадничко оцењивање може да има облик другарског подучавања, поделу рада у организовању појединачних и групних изложби; дискусија и конференција са наставником.

Наставници стварају применљиве методе вођења документације о напредовању ученика.

Писана евалуација представља вишеструко оцењивање у току одређеног временског периода. Евалуација документује ученичко разумевање и способности. Поред вештина могу се уочити и радне навике, рационално коришћење времена, упорност, преузимање ризика и интересовање за предмет.

Наставници треба да буду заговорници коректне евалуације у својој школи или области, тако да напредак ученика може да се изрази у односу на постављене стандарде, а не у облику броја као оцене.

Могући проблеми:

- Да ли се постојећим системом оцењивања може утврдити напредак ученика који сам бира.
- Како посматрање појединих ученика помаже оцењивање њиховог напредовања и како помоћи да се усаврше.
- Коју врсту евалуације препустити ученицима.

ИСКУСТВА СА "CHOICE BASED ART EDUCATION"

Lindsey Harden, (Freetown-Lakerville Middle School, Lakerville, MA, USA) је имала проблем са вишим разредима: нису имали идеју шта да ураде. Помогла им је сужавајући прешироко постављене теме. Појединачно је причала са ученицима, помагала им да се фокусирају на своја интересовања, охрабривала цртање, скицирање и кроз причу проширивала идеју о квалитетној уметности; показивала мање традиционалне форме савремене уметности, апстрактне радове, креирања одеће, савремени дизајн предмета, архитектуру...

Што год се направи, што год неко ради, стоји изложено (било на столу било на паноу, зиду...) да инспирише друге.

Пратећи годишњи напредак Харден-ова је обратила посебну пажњу на интересовања својих ученика и понекад била изнервирана. Изгледало је да су заинтересовани само за себе, своје другове, одећу, оговарања... Схватила је да јој заправо тиме преносе поруку да желе да се искажу креативно. Зато је увела друге облике изражавања: драму, креирање и израду одеће. Организовала центар за костиме и донела тканине, конце, игле и остали прибор за ручно шивење. Ученици су била јако заинтересовани за рад у овом центру тако да су долазили и ван наставе. То је био доказ да је такав центар био прави избор.

Приметила је да је страх од грешке и непознавање материја плашио ученике и зато је и причала и охрабривала сваки нови покушај, свако истраживање са новим медијом, материјалом, па макар то било и само играње.

У циљу елиминисања страха од неуспеха, оцењивала је не само крајње радове него и сам процес рада. За похвалу је била и грешка која је била доказ ризика и прихватање изазова.

Што год да су ученици урадили, било је излагано и изложено оцени свих: ученика, родитеља, колега, локалне заједнице...

Ученици, применом „Цхоице басед арт едудатион“ су почели да посматрају уметност другачије а не само као лепу слику.

Рад сваког ученика је постајао све личнији, више су се посвећивали одабраном раду и то их је интересовало више него сама оцена.

John Crowe, (Burnel Laboratory School, Bridgewater, MA , USA) је осмислио годишњи план тако што је у четири наставна периода убацио четири подручја (цртање, сликање, 3Д и „тхе бест оф“), где је ученик имао могућност да одабере оно што му се највише свиђало (из претходних подручја) и све то на основу курикулума. У тај годишњи програм укључио је часове за увођење центара кроз фронталну наставу, планирао часове за добијење идеја (браинсторминг), увео индивидуалан рад са сваким учеником; за оцењивање, самооцењивање, као и дискусије.

Овакав курикулум, заснован на избору, допушта реализацију многобројних стилова учења и напредовање властитом брзином.

Pauline Joseph, (Cabot Elementary School, Newton, MA, USA) је свој план (или центре свог плана) ставила индивидуалан рад у центрима за учење комбинован са традиционалним часовима и у складу са државним курикулумом.

Преуредила је учионицу у седам центара: за цртање, сликање, једноставније штампање, глину, конструкцију и дизајн, центар за рад са текстилом, концем и дигиталну уметност. Сваке недеље је представљала по један центар и материјале у њему. Користила је разне методе, демонстрацију, филм, слајдове и то је трајало од 5 до 20 мин. Уз то је давала књиге са репродукцијама и упутства за примену уметничких материјала.

У кабинету су се налазили различити уметнички предмети, књиге (теорије уметности, монографије, књиге са мултикултуралним садржајима ...) и мини читаоница.

Она је имала сваке године један или два класична часа где је објашњавала начине на који су уметници долазили до нових сазнања и техника.

Када би ученици показали интересовање, она би стварала „IN“ центре. Они би трајали по неколико недеља зато што су материјали које су користили у њима, били или скупи или неадекватни за школски простор (песак, грађевински материјал...). Неки стални центри су израсли из ових „IN“ центара као: луткарски и центар за прављење књига. Чак и када би се „IN“ центар угасио, заинтересовани ученик би могао да настави своје истраживање и рад.

Величина одељења у њеној школи је од 17 до 27 ученика, а кабинет је величине 70 м². Она је тај простор назвала „Visual Resources Studio“. Постојећи намештај је прегруписала у центре: за цртање, за сликање, једноставније штампање, глину, конструкцију и дизајн, центар за рад са текстилом, концем и дигиталну уметност. Сваки центар је имао и индиректне наставне 2Д и 3Д материјале (књиге, новине, часописе, уметничке предмете...) уредно сређене и лако доступне и који су уједно испуњавали захтеве курикулума. Ученици су могли одмах да пореде свој рад са онима који су били у центрима.

На крају часа сваки ученик је био одговоран за чишћење и уређење радног простора јер је независност избора иницирао одговорност.